

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 25

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Mánadagin 23. juni 1947

Bladid verður bilagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

21 Árg.

Nationalt frælsisstríð.

Virðið av tjóðskaparligum, nationalum, frælsi hjá smálondum kann i okkara tíð tykjust at vera ógvuliga ivingasamt. Ein kann siga, at tað er einki uttan eitt eiti.

Stórlondini skipa jú fyri i øllum viðurskiftum, verðaldarpolitikkurin verður lagdur av teimum. Í friðartíð má hitt litla landið laga seg eftir tí stóra ella eftir teimum stóru bæði viðvikjandi hesum og hasum. Figgjargongdin og -skipanin er i teirra hondum. Skal hitt litla landið gera handilssáttmála við hitt stórra, so verður tað altíð hetta, ið skipar fyri og hevur avgerðina — og oftast man hava hin góða fyrimunin.

Í uttanríkisviðurskiftum verður tað smálendið, ið væl má kannast eftir, hvat ið er hinum stóra grannanum i lagi, og má snúgva sín politikk honum til vildar. Tað kom mikið til sjóndar framman undan hesum seinra verðaldarbardaganum, tá ið smálondini skuldu byggja á uttanveltað-politikkin og ofta ikki vistu til hvørja handa, tey skuldu venda sær. Og tað fer ikki minni at kennast nú aftaná. Stórveldi kappast um at tryggja sær stóð bæði her og har. Smálond hava fyri neyðini peningastuðul, men mugu keypa henda stuðul við at lata stórveldið fáa verndarstöðir innan fyri landamark sitt.

Ella kappingin, sum fram fer millum tey stóru londini, um vinnurættindini i smálondunum, stríð, sum fram fer, um at fáa hendur á tey virðismiklu »rástøffir«. Tá er tað, at tað hersterkasta landið vinnur, sleppur at seta seg fast og sleppur at leggja hendur á hesi dýru evni, sum geva eigarmanninum pening og makt. Smálendið, har hesi evni finnast, hevur sjálvandi gagn av tí virki soleiðis verður sett á stovn, men imóti gagninum kemur so hitt, at landið missir sitt frælsi og sitt tjóðskaparliga andlit.

Soleiðis er ofta gongdin i friðartíð, og enn greifligari koma hesir verunleikir fram, tá ið kriggið brestur á. Tá kunna smálond verða hersett uttan ávaring, trongd inni og missa fullkomliga alt virkisfrælsi.

Hvat skal so vera sagt? Er ikki, tá ið so er skikkað, best hjá tí veika landinum at sleppa, geva upp sitt tjóðskaparliga frælsi, alt stríð fyri at bjarga sær sum tjóð og sum serstakt fólk og geva seg upp til hin sterka partin, tí i slikum likindum og viðurskiftum verður frælsi og sjálvræði einki uttan tómt orð, eitt eiti.

Framman fyri slikum valgi kann tjóð eins og hin einstaki koma at standa. Men tá ið hesi mál gjølla verða kannað, so eru hesi virði so dýr, tjóðarfrælsi eins og einstaklingsins frælsi so livsfremjandi og so livstreytandi bæði fyri hin einstaka og heilar tjóðir, smáar eins og stórar, at tann maður, ið sleppur teim, verður ikki sannur maður longur, tann tjóð, ið havnar teim, verður lamin og missir øll gróðurevnini. Tí uttan at gera reyp burtur úr, uttan at taka eina stóðu, sum eyðkennir alt hetta nationalt brakandi og innantómað, so er at siga, at henda tjóðskaparliga kenslan, tað at kenna seg vera bundnan til eitt vist land, hava fingið landsins landslag og eyðkenni i blóðið, alt hetta, sum arvað er, sum ættir hava lagt eftir seg, og sum er runnið saman og hevur skapað hetta eyðkenda og á somu tíð so fjólbroytta sum menn rópa eitt fólk, eina tjóð, tað ber i sær eina kjarnu til kroppsligan og andaligan vøkstur. Eitt fólk, sum missir tey nationalu eyðkenni og viljan til at liva eitt serstakt liv, gerst veikligt og dovið. Døminu úr folksins søgu sýna, at tað brestur nakað i tí.

Um so ein bardagi fer at standa um at varðveita hesi virði, so er hann tað verður. Hann stimbrar og skapar nýggj evni til nýtt liv.

Og lat smálond hava litið at tvøða i heiminum viðvikjandi makt og meg. Tey kunna vera undangongulond i aðrar mátar. Undangongulond i moral og mentun. Tey kunnu vera týðingarsamir limir i tettri stóru og fjólbroyttari familju, sum heimsins fólk eru.

Barnahjálpin
minnist til.

Fiskimenn.

Bladstjórin á »Dimmalætting« man halda seg vera tann einasta mann her á landi, sum veit, hvat rikidømi, ið finnist i havinum, og hvussu nógv vit Føroyingar kunna leggja inn bæði av einum og øðrum, bara allir fiskimenn og okkara sjómenn yvirhövur hövdu haft lika gott skil á hesum sum hr. Lindenskov Samuelson bladstjóri. Tó lat vera við at meta, hvat hr. L.S. veit ella dugir. Eitt vita vit, at hann dugir sera væl, og tað er at lesa. Eg vil tí leggja honum tey bróðurráð at lesa lögtingstíðindini igjøgnum, so fær hann at siggja, hvi føroyskir fiskimenn ikki fyri mongum Harrans árum síðan eru farnir á brugduveidu, og so vil hann eina aðru ferð lata vera við at spoyreka okkara fiskimenn við tí, at teir ikki vita, at livur er i brugdu, og at brugduveida væl lónar seg.

»Fá eru tey, sum vita betur, enn at brugdan bert av og á i litlum tali er at hitta um leiðir okkar«, sigur »Dimmalætting«.

Eg veit ikki, hvussu nógvir teir eru i tali, sum vita meiri um hetta, enn »Dimma« heldur, at teir vita; men ifall »Dimma« ikki hevur fingið hetta at vita fyrr enn nú, so veit eg, at fyri 10 árum síðan og eisini áður lógu brøv frá fiskimonnum á tingborðinum i Havn, sum vistu, at fiskimenn longu tá dugdu at greiða frá tí, sum »Dimma« greiðir frá i ár. Tá vendi »Dimma« og hennara menn tað deyva oyrað og tað blinda eygað til brøv og umsóknirnar, sum bóðu um nøkur fá túsuð kr. i lán til at byrja tilika veiðu fyri. Tí

vóni eg, at »Dimma« meinar við seg sjálva og hennara menn, tá ið hon sigur hesi orð: »Men ohkum bilar ikki so litið tann vegin. Vit eiga sjáldan eyga fyri at gera okkum til góðar av øðrum enn tí, sum högligast er at taka við — teimum vinnum, sum vit tóku i arv«.

Nú er vinnulánsgrunnurin tómur, men kanska »Dimma« veit útveg at skaffa pening. Hevði val staðið fyri durum, so funnst kanska nokur oyru onkustaðni. Ja, hvør veit — kanska »Dimma« væntar val og ætlar at egna brugdur hesa ferð. Hetta agnið er, ið hvussu er, spildurnýtt, so tað kundi væl hugsast, at onkur beit i, men fiskimenn býta neyvan i sambandshúkin, sjálvt um brugdur verða engdar. Teir vita væl, hvat svar teir finga, tá ið teir bóðu um lán, so teir kundu gera seg út til brugduveidu. Ikki eitt oyra fanst tá til teirra. Man nakað finnast nú? Kanska »Dimma« ger so væl at upplýsa monnum, um teir kunna fáa lán, og hvar tað er at fáa. Tí at fortelja fyri okkum, at fiskimenn ikki hava haft opið eyga fyri brugduveidu og mongum vinnuvegum, sum kundu lyft land okkara á fótur nyttar »Dimma« púra einki at fortelja. Tað mótsetta stendur prentað i lögtingstíðindum og hevur staðið har i mong ár.

J. H. Danbjerg.

GÓÐ SKILD EPLI

til sølu.

Z. HEINESEN, Vágsbotn.

Vit levera

**KJØT-PYLSUR-FLESK
OG KONSERVES**

i allar bestu kvalitetum.

S. HOULBERG A/S

Umboð:

Otto Jacobsen
Vestmanna

Fedeverar - Pølser - Leverpostej og Konserverfabriker
Statskontrol 352
KØDBYEN KØBENHAVN